

GÖTEBORGS UNIVERSITET
NATURVETENSKAPLIGA FAKULTETEN

Ralph Heiefort
Fakultetssekreterare
Fakultetstetskansliet för naturvetenskap
Tel.: 031-786 44 54
E-post: ralph.heiefort@science.gu.se

YTTRANDE
2010-04-13 dnr Å 993/10

1 / 4

Göteborgs universitet
Pia Götebo Johansson
E-post: Pia.Gotebo-Johannesson@gu.se

Yttrande angående anmälan angående krav på engelska i samband med universitetens anställningsansökningar och befordringsärenden

Per-Owe Albinsson/Olle Käll/Per-Åke Lindblom/Hillo Nordström/Arne Rubinsson medlemmar i nätverket Språkförsvaret, har anmält bland annat Göteborgs universitet till Riksdagens ombudsmän – JO – angående krav på engelska i samband med universitetens anställningsansökningar och befordringsärenden.

JO har i remiss 2010-03-08 (Ärendenummer 1098-2010) till rektor för Göteborgs universitet begärt utredning och yttrande i ärendet. Remiss har samtidigt översänts till rektor för Kungliga Tekniska Högskolan och Sveriges lantbruksuniversitet.

Per-Owe Albinsson *et al.* anför i sin anmälan i huvudsak att universitetens krav på att anställningsansökningar och ansökan om befordran ska vara skriva på engelska saknar stöd i språklagen och anmälarna motsätter sig ett slentrianmässigt användande av ansökningshandlingar på engelska.

Till stöd för sin anmälan hänvisar Per-Owe Albinsson *et al.* bland annat till ledigkuningörelse av anställning som universitetslektor i kulturvård, särskilt landskapsvård (Dnr 3978/09) från 2009-12-17 vid Naturvetenskapliga fakulteten vid Göteborgs universitet

Nedan följer Naturvetenskapliga fakultetens utredning och yttrande.

Utredning

Det är inte korrekt, som Per-Owe Albinsson *et al.* låter påskina, att Naturvetenskapliga fakulteten vid Göteborgs universitet kräver att anställningsansökningar alltid ska vara skriva på engelska.

Under 2009 ledigkuningjorde Naturvetenskapliga fakulteten totalt 79 tillsvidare- och visstidsanställningar, varav 72 anställningar inom kategorierna tekniskt-, administrativt-, och annan undervisande och forskande personal, och sju läraranställningar (enligt

högskoleförordningens definition härav (HF 4:1)) – närmare bestämt en professur, fem lektorat och en forskarassistent. I ingen av de förenämnda 72 ledigkungalörelserna fanns krav på anställningsansökningar skulle vara skriva på engelska. Det är däremot korrekt att det i ledigkungalörelserna till professuren och i fyra av de fem lektoraten samt till forskarassistenten fanns krav på engelska. Det vill med andra ord säga att i 91 % av ledigkungalörelserna fanns *ej* krav på ansökningar på engelska. Det finns alltså inget slentrianmässigt användande av krav på engelska – vilket också med all tydlighet framgår om man beaktar att ledigkungalörelsen av anställningen som universitetslektor i kulturvård, särskilt landskapsvård (Dnr E 324 3978/09) från 2009-12-17 som Per-Owe Albinsson *et al.* hänvisar till i sin anmälan följdes av en ”systerutlysning” samma dag vid samma institution. Den 2009-12-17 utlystes nämligen också ett annat lektorat i kulturvård, närmare bestämt en anställning som universitetslektor i kulturvård, särskilt trädgårdens hantverk och odling (Dnr E 324 3980/09). Här fanns *ej* krav på engelska. Ledigkungalörelsen bifogas.

Yttrande

Nio av tio ledigkungalörelser vid Naturvetenskapliga fakulteten innehåller alltså inget krav på att ansökningarna ska vara på engelska. När det gäller den sista tiondedelen rör det sig uteslutande om ledigkungalörelser av anställning som lärare – men, som sagt, inte alla läraranställningar.

Beredning av anställning som lärare regleras av högskoleförordningen och häri finns krav på att fakultetsnämnden eller motsvarande organ ska hämta in yttranden från minst två personer som är särskilt förtrodda med anställningens ämnesområde vid anställning av professorer och lektorer (HF 4 kap. § 21). Av 11 kap. 9 § andra stycket regeringsformen anges vidare att det vid tillsättning av statlig tjänst endast ska fästas avseende vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. I 4 § lagen om offentlig anställning stadgas att vid anställning ska avseende bara fästas vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. Skickligheten ska sättas främst, om det inte finns särskilda skäl för något annat. Av 4 § anställningsförordningen framgår att myndigheten vid anställning utöver skickligheten och förtjänsten också ska beakta sådana sakliga grunder som stämmer överens med allmänna arbetsmarknads-, jämställdhets-, social- och sysselsättningspolitiska mål.

För att på ett fullgott sätt leva upp till nämnda lagar och förordningar krävs allt oftare att sakkunniga – det vill säga de personer som är särskilt förtrodda med anställningens ämnesområde – utses bortom Sveriges gränser; utanför det svenska språkområdet. Det kan i sammanhanget nämnas att gällande ovannämnda läraranställningar har tretton sakkunniga blivit utsedda och att endast fem av de tretton sakkunniga är verksamma i Sverige – och att bland de tretton sakkunniga finns åtta olika nationaliteter representerade. Internationalisering ligger så att säga i vetenskapens – och inte minst naturvetenskapens – natur och uppmuntras i alla övriga sammanhang. Men även om man bortser härifrån är dagens forskningsområden många gånger präglade av en så pass hög grad av specialisering att man oftast är nästintill tvungen att vända sig till utlandet om man vill undvika att hamna i jävsituationer mellan sakkunniga och sökande. Det är med andra ord inte sällan att intresseavvägningen mellan svenska eller engelska måste ske utifrån förvaltningslagen.

Av ovanstående framgår att nio av tio ledigkungörelser inte ställer krav på att engelska ska användas och att krav på engelska endast används vid läraranställningar, men inte alla läraranställningar. Vidare har det gällande dessa läraranställningar framgått att kravet på engelska ej tillämpas slentrianmässigt vilket visar sig tydligt i och med att engelska var ett krav respektive ej ett krav vid två ledigkungörelser samma dag vid samma institution vid Naturvetenskapliga fakulteten. Kravet på engelska används alltså endast i begränsad omfattning och endast när det är sakligt motiverat (och det ska vidare noteras att det i ledigkungörelserna alltid finns angivet att sökande förväntas att inom två år kunna undervisa på svenska om ansökan på engelska krävs). Det ska i sammanhanget vidare framhållas att kravet på engelska relaterar till *de facto* bedömningen av sökandens skicklighet och ej till myndighetens bekvämlighet och vidare att kravet på engelska gäller själva utformningen av jämförbara ansökningar och därmed möjlighet till en adekvat och rättvis sakkunniggranskning och alltså *inte på något sätt* påverkar sökandes möjlighet att i övrigt kommunicera med myndigheten – det vare sig i form av ta del av beslut, protokoll, inkomma med förfrågningar eller att överklaga myndighetens beslut.

Sammanfattningsvis anser inte Naturvetenskapliga fakulteten att fakulteten genom sitt förfarande bryter eller har brutit mot språklagen vid det att fakulteten *alltid* använder svenska som förvaltningspråk inom kärnområdet för myndighetens verksamhet samt att universitetet utanför kärnområdet för myndighetens verksamhet *endast* använder engelska när verksamhetsområdets särskilda förutsättningar så kräver.

Eftersom den potentiella räckvidden av språklagens tillämpning har vida implikationer för förutsättningarna för att bedriva forskning i en internationell miljö ser Naturvetenskapliga fakulteten det som angeläget att lyfta fram JO:s egen kritik av lagstiftningen. I ”Tillämpning av språklagen; fråga om krav på att ansökningar om forskningsanslag ska vara skrivna på engelska” (Beslutsdatum: 2009-10-27, Diarienummer: 1811-2008) skriver justitieombudsmannen Hans-Gunnar Axberger under rubriken ’Allmän bedömning av rättsläget’ att: ”*I propositionen [Prop. 2008/09:153] hävdas att det inte finns någon motsättning mellan internationalisering och ett värnande av svenskan som huvudspråk. Enligt min mening är forskning och utbildning emellertid tydliga exempel på områden där en sådan motsättning finns.*” Naturvetenskapliga fakulteten instämmer i denna kritik och vill också understryka att om universitetet ska översätta ansökningar till annat språk medför det, speciellt med tanke på ansökningarnas voluminösa omfattning och komplexa innehåll, ökade kostnader och inte minst en icke oväsentlig förlängning av handläggningstiderna. Sist men inte minst är det också viktigt framhålla att rättssäkerheten kan lida skada: komplexiteten och fackterminologin i allmänhet och forskningens specialisering i synnerhet medför att det i princip nästintill endast är forskarna själva som kan översätta ansökningarna. Om universitetet låter översätta ansökningarna är risken för betydelseglidningar liksom rena felöversättningar påtaglig, vilket inte ligger i någons intresse och som öppnar upp för överklagande.

För Naturvetenskapliga fakultetsnämnden

David Turner
David Turner

Dekanus

Ralph Heiefort
Ralph Heiefort